

Prof. dr Vesna Rakić-Vodinić*

PRAKSA EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA O PENZIJAMA – TUMAČENJA ČLANA 1. PROTOKOLA 1 EVROPSKE KONVENCIJE ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA

1. OSNOVNA PRAVILA

Pravo na mirno uživanje imovine nije jedno od onih ljudskih prava koja su obuhvaćena originarnim tekstom Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (dalje: EK). Ono je postalo sastavni deo Protokola 1 uz EK dve godine po njenom usvajanju, a Protokol 1 je stupio na snagu 1954. godine. Redigovanje odredbe koja jemči pravo na mirno uživanje imovine bilo je praćeno brojnim debatama i argumentima koji su imali uglavnom političku i ideološku sadržinu. Njih, u ovoj prilici, neću prikazivati. Podvlačim da pravo na mirno uživanje imovine danas ima status jednak ostalim ljudskim pravima koja su garantovana u EK. Za ovo pravo podnosioci pritužbe često tvrde da je povređeno a, prema podacima od 1. januara 2010. godine, u 14,58% svih presuda Evropskog suda za ljudska prava (dalje: ES), kojima se pritužbe usvajaju i utvrđuje povreda prava, utvrđena je upravo povreda prava na mirno uživanje imovine.¹

Odredba člana 1. Protokola 1 glasi:

Zaštita imovine

Svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulisala korišćenje imovine u skladu s opštim interesima ili da bi obezbedila naplatu poreza ili drugih dažbina ili kazni.

* Redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta Union u Beogradu u penziji

1 <http://echr-online.com/right-to-property-article-1-of-protocol-1-of-echr/introduction>, 17.12.2014.

Sadržinu pravila koja čine pravo na mirno uživanje imovine, ES je izložio u svojim brojnim odlukama. Prema tumačenju ES, ovo pravo počiva na tri pravila:

- *prvim pravilom* (član 1. stav 1, prva rečenica), koje ima opšti karakter, ustanovljava se princip mirnog uživanja imovine fizičkog ili pravnog lica;
- *drugo pravilo* (član 1. stav 1, druga rečenica) ima za predmet mogućnost lišenja prava na mirno uživanje imovine, pod određenim uslovima;
- *treće pravilo* (član 1. stav 2) priznaje državama potpisnicama EK, između ostalog, pravo da kontrolišu ili ograničavaju korišćenje imovine u skladu sa opštim interesom.

Drugo i treće pravilo, koje omogućavaju lišenje ili ograničenje prava na mirno uživanje imovine, treba tumačiti u svetlu opšteg principa kojim je utvrđeno pravo svakog lica (fizičkog ili pravnog) na mirno uživanje imovine.

Ovakva osnovna tumačenja sadržine i strukture prava na mirno uživanje imovine sastavni su deo brojnih presuda ES – počev od starijih (na primer *James and Others v. the United Kingdom*, od 02.02.1986, Serija A br. 98, str. 29–30, § 37) do novih (na primer *Kjartan Asmundsson v. Iceland*, pritužba br. 60669/2000, § 39).

Presude kojima se utvrđuje povreda prava na mirno uživanje imovine najčešće se bave pitanjem koja sve prava ulaze u okvir pojma „mirno uživanje imovine”, a potom uslovima pod kojima je državama potpisnicama dopušteno da nosioca prava na mirno uživanje imovine liše tog prava.

Izraz „imovina” je konvencijski, dakle, autonomni pojam koji se tumači u smislu EK, a ne na osnovu onoga što se pod pojmom „imovina” podrazumeva u pravu države potpisnice. Pojam „imovina” ne iscrpljuje se u pravu svojine – on može obuhvatiti i prava po osnovu socijalnih davanja, prava koja su fizičkom ili pravnom licu priznata presudom suda države potpisnice, pa čak i „razumna i legitimna” pravna očekivanja da će se, na osnovu prava države potpisnice, steći efektivna imovinska prava.² Za prava na osnovu socijalnih davanja, v. npr. presudu *Kjarten Asmundsson v. Iceland*, pritužba br. 60669/2000, § 40. Za prava utvrđena presudom suda države potpisnice, v. npr. *Petrushko v. Russia*, pritužba br. 36494/2002, § 27. Za legitimna očekivanja sticanja imovine, v. npr. *Saghinadze v. Georgia*, br. pritužbe 18768/2005, § 103.

2 <http://echr-online.com/right-to-property-article-1-of-protocol-1-echr/property>, 17.12.2014.

Ograničenja prava na imovinu, koja čine sadržinu drugog od navedenih osnovnih pravila, opravdana (legitimna) su: (1) ako su *zakonita*, tj. utvrđena zakonom države potpisnice, jer se na taj način obezbeđuje vladavina prava koja mora biti princip svojstven svim odredbama Konvencije (tako je, na primer, obrazložio ES u: *Iatridis v. Greece*, br. pritužbe 31107/96, § 58, ECHR 1999-II, *Wieczorek v. Poland*, br. pritužbe 18176/2005, § 58); (2) ako su učinjena radi postizanja *legitimnog cilja*, tj. *u javnom ili opštem interesu*; pojam „javnog/opšteg interesa” je širok, te se na taj način, prilikom ograničavanja pojedinih socijalnih koristi, moraju uzeti u obzir ekonomski i socijalni činioci date države (takvo obrazloženje Sud daje u *Wieczorek v. Poland*, br. pritužbe 18176/2005, § 59, pozivajući se u tom paragrafu na neke ranije odluke) i (3) ako su *proporcionalna*, što znači da se pravo pojedinca na mirno uživanje imovine mora odmeriti sa opštim interesom, tj. sa ciljevima koji se moraju ostvariti radi opšteg dobra: „proporcionalnost se neće ostvariti ako se pojedincu u pitanju nameće prekomeran teret” – *Sporrong and Lönnroth v. Sweden*, 23.09.1982, §§ 69-74, Serija A br. 52, *Wieczorek v. Poland*, br. pritužbe 18176/2005, § 60).

2. PENZIJA KAO JEDNO OD PRAVA NA MIRNO UŽIVANJE IMOVINE

Penzije spadaju u okvir pojma prava na mirno uživanje imovine, pod uslovom da je pravo na penziju stečeno na osnovu prava države potpisnice (*Valkov and Others v. Bulgaria*, br. pritužbi 2033/2004, 19125/2004, 19475/2004, 19490/2004, 19495/2004, 19497/2004, 24729/2004, 171/2005 i 2041/2005, § 84). Međutim, pravo na penziju *određene visine* nije garantovano članom 1. Protokola 1: tako je izričito određeno u presudama ES *Kjartan Ásmundsson v. Iceland*, br. pritužbe 60669/00, § 39 i *Wieczorek v. Poland*, br. pritužbe 18176/2005, § 57.

Pravom na penziju, kao i pravom države članice da penzije uskraćuju ili snižavaju, ES se bavio u nekoliko svojih presuda. U ovom tekstu, kao osnov istraživanja uzela sam sledeće presude: *Kjartan Ásmundsson v. Iceland*, *Rasmussen v. Poland* i *Valkov and Others v. Bulgaria*. Sve ove presude zasnovane su na različitom činjeničnom stanju. Samo u jednoj od njih (*Kjartan Ásmundsson v. Iceland*) utvrđeno je da je povređeno pravo na penziju, kao jedno od prava koja ulaze u sastav pojma „mirno uživanje imovine”. U svim ostalim slučajevima ES je odlučio da ovo pravo nije povređeno.

U pravnoj stvari *Kjartan Ásmundsson v. Iceland* radilo se o invalidskoj penziji koju je podnosilac pritužbe stekao na osnovu 100% invaliditeta, a

potom mu je penzija u celosti ukinuta jer je naknadno utvrđeno da je stepen invaliditeta bio niži. U ovom slučaju, ES je ocenio da je uskraćivanje prava na penziju podnosiocu pritužbe bilo diskriminatornog karaktera jer je on prethodno primao penziju gotovo dvadeset godina, a pre toga uplaćivao doprinose penzijskom fondu (§ 44). Na osnovu toga, ES smatra da je uskraćivanje penzije bilo neproporcionalno, jer je podnosiocu pritužbe bio nametnut preteran i neproporcionalni teret „čak i kad se uzme u obzir široko ovlašćenje države na području socijalnog zakonodavstva”. Nametanje prekomernog tereta u konkretnom slučaju ne može se opravdati legitimnim opštim interesom, na osnovu koga je trebalo olakšati teret koji nosi penzijski fond u datim ekonomskim i socijalnim okolnostima (§ 45).

U pravnoj stvari *Rasmussen v. Poland*, ES je utvrdio da je podnosilja pritužbe (koja je radila kao sudija) izgubila pravo na specijalnu penziju na osnovu odredaba Zakona o lustraciji iz 1997. godine. Nadalje, ES konstatuje da nju gubitak specijalne penzije nije lišio prava na uobičajenu starosnu penziju (§ 72). Ocenjujući da li je povređeno pravo iz člana 1. Protokola 1, pozivajući se na slične slučajeve, ES zaključuje da „imovinska prava podnosilje pritužbe, budući da proističu iz penzijskih doprinosa, ostaju ista” jer suština njenog prava na penziju ostaje netaknuta, te konstatuje da nije bilo povrede prava na mirno uživanje imovine (§ 75).

Slučaj *Wieczorek v. Poland* se odnosi na smanjenje invalidske penzije podnosioca pritužbe. Sud je podvukao da, za razliku od slučaja *Kjartan Asmundsson v. Iceland*, ovde invalidska penzija nije bila u celosti uskraćena već smanjena, te da zato podnosilac pritužbe nije bio u potpunosti lišen prava na invalidsku penziju. ES, takođe, ističe da u toku postupka nije bilo ni tvrdnji ni dokaza o tome da je iznos penzije koju je, posle izmene zakonodavstva, primao podnosilac pritužbe bio niži od ranijeg (§ 71). Nadalje, Sud ističe da podnosilac prijave nije bio obavezan da vrati deo ranije primljenog iznosa penzije, niti je pravni poredak države potpisnice propisao pretpostavku da je lice koje je prestalo da ispunjava uslove za invalidsku penziju tu penziju pribavilo na prevaran ili nemoralan način (§ 72). Na kraju, Sud ocenjuje da je postojala proporcionalnost između opšteg interesa i zaštite prava pojedinca, te da teret koji je nametnut podnosiocu pritužbe nije bio ni prekomeran ni neproporcionalan (§ 73).

Činjenično stanje slučaja *Valkov and Others v. Bulgaria* najviše od svih analiziranih slučajeva, ali ipak ne u celosti, podseća na aktuelno smanjenje penzija u Srbiji, koje je država preduzela donošenjem posebnog Zakona o privremenom uređivanju načina isplate penzija. Podnosioci pritužbe u ovoj pravnoj stvari su penzioneri koji su penzionisani u dugom periodu između 1979. i 2002. godine. Zakonom o penzijama Bugarske iz 1957. godine (koji je bio na snazi do februara 1991. godine) bilo je propisano da

penzioner ne može imati penziju koja je viša od najviše mesečne zarade u poslednjih deset godina radnog veka. Početkom 1990. godine, relevantne odredbe Zakona o penzijama bile su promenjene tako što je bilo propisano da iznos jedne penzije (ili ukupni iznos više penzija) koju prima jedno lice ne može biti viši od 500 leva. Potom je došlo do još jedne promene u junu 1992. godine, kojom je penzija ograničena na trostruki iznos socijalne penzije. Potom je prelaznim i završnim odredbama Zakonika o socijalnom osiguranju iz 1999. godine predviđeno da se do tada stečene penzije ograniče na sledeći način: Nacionalni institut za socijalno osiguranje Bugarske ima obavezu da u svakom pojedinačnom slučaju izračuna mesečnu penziju na osnovu odredaba ranijeg zakona i danas važećeg zakonika. Kad god penzije treba ponovo obračunati, ima se primeniti isti princip. Potom je Zakonik izmenjen 2003. godine tako što je propisano da će sve penzije koje budu stečene do 31. decembra 2009. godine iznositi 35% maksimalnog iznosa socijalne pomoći za jednu kalendarsku godinu, a visina socijalne pomoći će se određivati svake godine budžetom socijalnog osiguranja (§§ 7, 8, 25, 26, 27 i 34 presude ES u ovoj pravnoj stvari). Ocenjujući tvrdnje podnosioca pritužbe da im je, ograničenjem odnosno smanjenjem penzija povređeno pravo na mirno uživanje imovine iz člana 1. Protokola 1, ES najpre zauzima stav da se ne radi o „lišenju prava na uživanje imovine” iz stava 1. član 1. (druga rečenica), već da bi se pre moglo raditi o ograničenju iz stava 2. član 1. (videti § 88 presude). Kako nije bilo spora o tome da su ograničenja odnosno smanjenja iznosa penzije bila zakonita, jer su izvršena na osnovu izmena Zakona iz 1957. i Zakonika iz 1999. (§ 89), Sud se usredsredio na razmatranje da li je smanjenje/ograničenje legitimno, tj. da li služi opštem interesu i da li je proporcionalno.

Ocenu o legitimnosti ograničenja/smanjenja penzija valja citirati doslovno:

Prema praksi Suda, nacionalna vlast, budući da ima neposredna saznanja o svom društvu i njegovim potrebama je, u načelu, u povoljnijoj poziciji nego međunarodni sud da odluči šta je 'u javnom interesu'. Na osnovu celokupnog sistema Konvencije, toj vlasti pripada inicijalna procena da li postoji problem od javnog značaja koji bi zahtevao uvođenje mera ograničenja prava na mirno uživanje imovine. Naročito je pojam 'javni interes' nužno širok pojam. To posebno znači da odluka da se donese zakon koji se odnosi na penzije i socijalna davanja uključuje razmatranje različitih ekonomskih i socijalnih činilaca. Područje procene zakonodavne vlasti da primeni takve mere mora biti široko, a prosuđivanje vlasti o tome šta je 'u javnom interesu' mora se poštovati, izuzev kad to prosuđivanje očigledno nema razuman osnov. Takođe, bilo kakvo ograničenje mora, u razumnim granicama, biti proporcionalno cilju koji se namerava ostvariti. Drugim rečima, mora se postići 'poštena ravnoteža' između onog što zahteva javni interes zajednice i

zaštite fundamentalnih prava pojedinaca. Ta ravnoteža se neće postići ako se nekom nametne pojedinačan i prekomeran teret. (§ 91).

Na osnovu ovako shvaćenog pojma legitimnosti, ES za konkretni slučaj daje sledeće obrazloženje:

Sud konstatuje da ograničenje očigledno rezultira uštedama penzijskog sistema [...] Štaviše [Sud] ne nalazi da je neophodno utvrditi da li su te uštede nužne da bi se obezbedila finansijska održivost penzijskog sistema. Sud primećuje da je, podržavajući ograničenja, Ustavni sud [Bugarske] zauzeo stanovište da je ograničenje zasnovano na 'zahtevima socijalne pravde' [...] Ovaj Sud ne smatra da je nelegitimno to da bugarski zakonodavac vodi računa o socijalnim činiocima, niti smatra da je prosuđivanje zakonodavca očigledno bez razumnog osnova [...] Uporedne studije Svetske banke i OECD-a pokazuju da, dok neke države pridaju više značaja da obezbede iste ili slične penzije svim radnicima, tesno povezujući penzije i pre-penzione zarade, u drugima je akcent stavljen na to da penzije budu odgovarajuće, sa slabom ili nikakvom vezom sa ranijim zaradama [...] To je prvenstveno pitanje koje spada u delokrug nacionalne vlasti koja ima neposrednu demokratsku legitimaciju i u boljem je položaju nego međunarodni sud da proceni lokalne potrebe i uslove. Na osnovu prakse ovog Suda, u stvarima opštih mera, povodom kojih se gledišta u demokratskom društvu mogu razumno široko razlikovati, proceni domaćih vlasti mora se dati posebna težina (videti *Hatton and Others v. the United Kingdom*, br. pritužbe 36022/97, § 97). Prema tome, Sud nalazi da je ograničenje sprovedeno u legitimnom cilju i u javnom interesu. (§ 92).

Povodom ocene proporcionalnosti ograničenja penzija, ES najpre podvlači da se ne sme prevideti činjenica da je do 1996. godine penzijske doprinose isplaćivao poslodavac, a ne zaposleni. „Što je još važnije, postoji veza između doprinosa penzijskom osiguranju i penzija prvog penzijskog stuba Bugarske. Za razliku od penzija drugog i trećeg stuba, kod kojih su doprinosi neposredno vezani za očekivane povratne dobiti (kroz penzije), doprinosi prvog stuba nemaju neposrednu vezu sa starosnim penzijama [...] Zbog toga je nemoguće posmatrati plaćanje većih penzijskih doprinosa kao dovoljan osnov da se postigne određena penzijska dobit (visina penzije).” Zaista, kod nekih podnosilaca pritužbe, nalazi ES, iznos penzijskih doprinosa je bio plaćan u drugačijim ekonomskim uslovima kada je penzijski fond bio deo opšteg državnog budžeta i u vreme kada je stvarna vrednost bugarskog leva bila bitno drugačija nego što je danas. (Videti § 95. presude u slučaju *Valkov v. Bulgaria*). Podnosioci pritužbe, po shvatanju ES, nisu pretrpeli stvarno sniženje penzija, već jednostavno nisu dobili najavljena povećanja penzije. Štaviše, ograničenja penzije, iako ponekad, ali ne uvek, dovode do značajnog smanjenja nominalnog iznosa mesečne penzije, nisu prouzrokovala lišavanje podnosilaca pritužbe njihovog je-

dinog izvora egzistencije. Budući da su podnosioci prijave penzioneri sa najvišim penzijskim primanjima u Bugarskoj, „teško bi se moglo smatrati da su dovedeni do toga da snose prekomeran i neproporcionalan teret niti da je došlo do gubitka suštine njihovog prava na penziju” (§ 97. presude u slučaju *Valkov v. Bulgaria*). U ovoj pravnoj stvari Sud nije utvrdio povredu prava na mirno uživanje imovine.

3. ZAKON O PRIVREMENOM UREĐIVANJU NAČINA ISPLATE PENZIJA

Penzije u Srbiji su smanjene početkom primene Zakona o privremenom uređivanju načina isplate penzija, usvojenom u Narodnoj skupštini 26. decembra 2014. godine. Sadržina ovog zakona ne korespondira sa njegovim nazivom – ne radi se o novom uređenju načina isplate penzija, već o njihovom smanjenju. Kao razlog donošenja ovog zakona navodi se nužnost „finansijske konsolidacije” penzijskog fonda. Sindikati penzionera podneli su Ustavnom sudu Srbije nekoliko inicijativa za ispitivanje ustavnosti ovog zakona i zasnovali te inicijative na nekoliko bitnih argumenata:

- sadržina Zakona ne odgovara njegovom naslovu;
- „privremenost” mere umanjenja penzija nije određena niti je iz Zakona određiva;
- razlog smanjenja penzija u obrazloženju samo je ovlaš objašnjen;
- zaštitom penzija različite visine i različitim stopama umanjenja povređena je pravna jednakost, tj. izvršena je diskriminacija među penzionerima;
- smanjenjem penzija povređeno je ljudsko pravo na mirno uživanje imovine;
- visina penzije ne određuje se neposredno zakonom, već rešenjem nadležnog organa, a u konkretnom slučaju nadležni organ (tj. PIO) nije doneo pojedinačna rešenja o visini svake pojedinačne penzije.

Kakav će stav zauzeti Ustavni sud (i podjednako važno – kada) bilo bi samo nagađanje. On će se, prilikom ocene ustavnosti ovog zakona, držati domaćih izvora prava – Ustava i zakona. Pitanje je da li u postupku ocenjivanja apstraktne ustavnosti jednog opšteg akta, kakav je ovaj zakon, ima mesta primeni stavova ES, formulisanih u pravnim stvarima uskraćivanja ili ograničavanja penzija, s obzirom na to da je ES donosio presude u pojedinačnim slučajevima tvrdnje da je povređeno ljudsko pravo na mirno uživanje imovine, a naš Ustavni sud se suočava sa zadatkom kon-

trole apstraktne ustavnosti jednog opšteg akta. Ali na osnovu dosadašnje prakse Ustavnog suda, a naročito prakse sporog odlučivanja, ima dovoljno osnova da se veruje da će se u bliskoj budućnosti formulisati kolektivne i individualne odluke brojnih penzionera u Srbiji i njihovih udruženja – da podnesu ustavne žalbe, kao i da se obrate Evropskom sudu za ljudska prava.

Kakve su šanse za uspeh?

Najpre, važno je podvući da naš Ustavni sud, na osnovu člana 18. stav 3. Ustava RS, mora da tumači ljudska prava saglasno važećim međunarodnim standardima ljudskih prava, kao i praksi međunarodnih institucija koje nadziru njihovu zaštitu – što znači da prilikom odlučivanja o ustavnoj žalbi zbog povrede prava na uživanje imovine usled smanjenja penzije mora prihvatiti i standarde koje je formulisao ES u svojim brojnim odlukama, a naročito onim koje su u ovom tekstu prikazane.

Samo se po sebi razume da će ES, kada mu budu upućene pritužbe penzionera iz Srbije, primenjivati svoje već definisane standarde.

- a) Prema do sada formulisanim standardima, valja očekivati da se postave i razmotre sledeća pitanja: Smanjenje penzije nije isto što i njeno potpuno ukidanje, nedvosmisleno proizlazi iz prakse ES. (U presudi *Wieczorek v. Poland* radilo se o smanjenju invalidske penzije podnosioca pritužbe. Sud je podvukao da, za razliku od slučaja *Kjartan Asmundsson v. Iceland*, ovde invalidska penzija nije bila u celosti uskraćena, već smanjena, te da zato podnosilac pritužbe nije bio u potpunosti lišen prava na invalidsku penziju.)
- b) Da li je smanjenje penzije postavljeno po tako oštroj stopi da za pravo utiče na samu supstancu stečenog prava na penziju? (Podsećam na delove obrazloženja nekih presuda – *Sporrong and Lönnroth v. Sweden*, 23.12.1982, §§ 69-74, Serija A br. 52, *Wieczorek v. Poland*, br. pritužbe 18176/2005, § 60. – prema kojima „proporcionalnost se neće ostvariti ako se pojedincu u pitanju nameće prekomeran teret“.) U ovom slučaju prekomeran teret bi se sastojao u ugrožavanju egzistencije penzionera i lica koja izdržava.
- c) Da li je ograničavanje penzija legitimno? Kao što je napred opširno citirano, ES se prilikom ocene ograničenja penzija u javnom/opštem interesu oslanja na stavove koje o tome izražavaju države – u konkretnom slučaju Vlada i Narodna skupština Srbije. Međutim, Evropski sud će ocenu države morati da procenjuje u smislu člana 20. stav 3. Ustava Republike Srbije, koji glasi:

Pri ograničavanju ljudskih i manjinskih prava, svi državni organi, a naročito sudovi, dužni su da vode računa o suštini prava koje se ogra-

ničava, važnosti svrhe ograničenja, prirodi i obimu ograničenja, odnosu ograničenja sa svrhom ograničenja i o tome da li postoji način da se svrha ograničenja postigne manjim ograničenjem prava.

Ne treba, naime, zaboraviti da ES u svojim brojnim odlukama insistira na vladavini prava: *Iatridis v. Greece*, br. pritužbe 31107/96, § 58, ECHR 1999-II, *Wieczorek v. Poland*, br. pritužbe 18176/2005, § 58, a ova bi bila poštovana samo ako se oceni da su penzije ograničene:

- tako da je očuvana suština stečenog penzijskog prava;
- tako da se jasno zna šta je svrha ograničenja, tj. koje se konkretno opšte i javne potrebe finansiraju iz novca koji preostane posle ograničavanja penzija;
- tako što se ocenjuje važnost ograničenja koja je ovde, u većini pojedinačnih „penzijskih slučajeva” egzistencijalna;
- tako što će biti jasan odnos između samog pojedinačnog ograničenja i opšteg/javnog cilja koji se tim ograničenjem postiže;
- tako što će se prethodno proceniti da li bi se ista svrha mogla postići blažim ograničenjem prava.

Državni organi Srbije nijednu od ovih ustavnih hipoteza nisu javno i podrobno obrazložili građanima Srbije.

Najzad, „naš” slučaj se od bugarskog razlikuje činjenično u jednom bitnom elementu: penzioneri Srbije primaju penzije u visini koju je odredio zakonodavac, a ne nadležni organ svojim pojedinačnim rešenjem.

Dostavljeno Redakciji: 17. decembra 2014. god.

Prihvaćeno za objavljivanje: 26. decembra 2014. god.